

18.2 Indpasning af bælgsæd i sædskiftet

Især hestebønne har et stort potentiale som protein- og vekselafgrøde - den kan nemt indpasses i mange kornsædskifter - men flere forhold spiller ind.

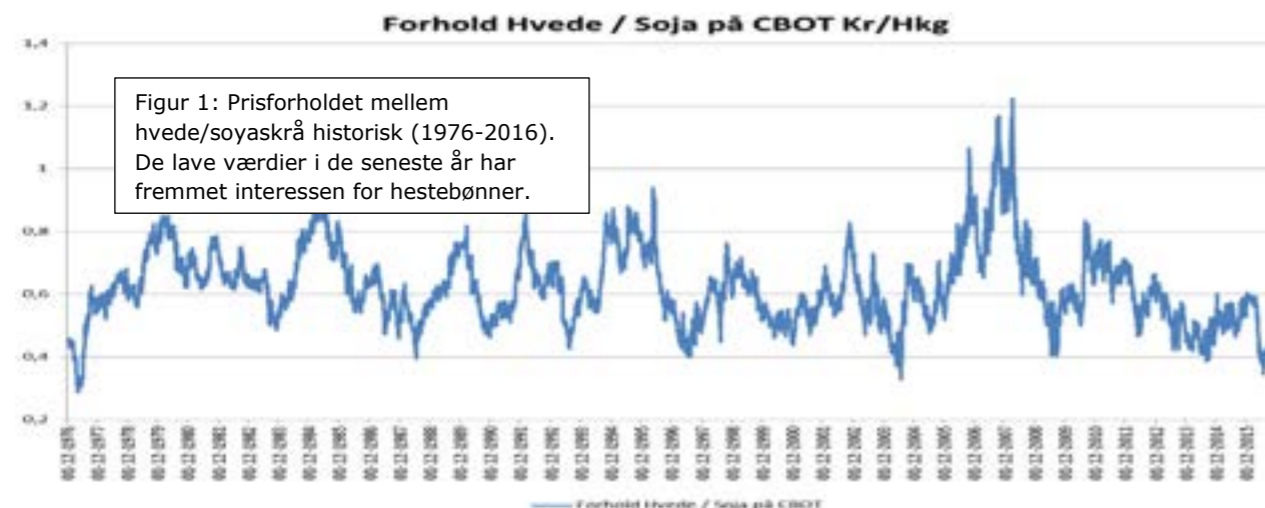

Planteavlserådsgiver Mogens Munk
LandboSyd
mom@landbosyd.dk

Stigende interesse for dyrkning af bælgsæd – især hestebønner

Bælgsæd i form af ærter og hestebønner er gamle kendinge i dansk landbrug. For 20 – 30 år siden blev der dyrket væsentlige arealer med især modne ærter til foder. Hestebønnerne havde mindre udbredelse, især på grund af sen modning. Efterhånden blev bælgsæd til foder mindre konkurrencedygtig i forhold til andre afgrøder og importeret soyabønneprotein. Siden har bælgsæd hovedsaglig været dyrket i form af grønne ærter til konsum. Indtil for få år siden var hestebønnerne stort set helt ude af de danske marker. Bælgplanternes positive egenskaber i kornsædskifter er velkendte, de er både sygdomssanerende og kvælstofsamlende. Blandt bælgsædsarterne har hestebønner pt. det største potentiale.

Forskellen mellem kornprisen og soyabønne prisen er typisk afgørende for konventionelle hestebønners konkurrence om pladsen i de danske marker. Jo lavere relativ pris på korn i forhold til soyaskrå, jo bedre bliver økonomien i dyrkning af hestebønner i forhold til korn.

Den relativt høje pris på soyaskrå, og en fortsat interesse for afprøvning af nye muligheder og nye vekselafgrøder fik fremsynede landmænd til igen at afprøve hestebønner både i dyrkning og anvendelse – med godt resultat. Den efterfølgende interesse er øget af flere forhold, så som:

- Nye sorter med større udbyttepotentiale og tidligere høst
- Fodringsforsøg som viser god fodringmæssig værdi til svin
- Godkendelse af planteværnsmidler som øger dyrkningssikkerheden
- Stigende græsproblemer i vintersæds sædskifter, især ved pløjefri dyrkning
- Dyrkningsregler som straffer dyrkning af vintersæd – stigende efterafgrødekrav
- Ønske om mindre afhængighed af importeret soyabønneprotein

Interessen vil blive yderligere fremmet ved:

- Forædling af nye sorter med større udbytte, bedre foderegenskaber (højere protein indhold, lavere tanninindhold mv.), tidligere modning, mindre modtagelighed overfor bladsvampe og virus mm.
- At bælgsæd, som i andre EU-lande, også kan anvendes i Danmark som miljøfokusområde (MFO) som alternativ til braklægning
- Bred afprøvning i Landsforsøgene af de dyrkningsmæssige udfordringer, så dyrkningen løbende kan optimeres såvel økonomisk som ressourcemæssigt
- Fortsatte fodringsforsøg som løbende kan belyse og forbedre foderegenskaberne.
- En stabil dyrkningsøkonomi, som medfører at hestebønner naturligt indgår i foderblandinger, bliver en handelsvare og dermed ikke kun et alternativ på bedrifter, som selv blander foder
- Tidens fokus på CO₂ udledninger, GMO mv. vil også fremme lokalt produceret protein.

Forsøgsresultater og erfaringer

De seneste år har vi i LandboSyd samlet en række erfaringer og viden om dyrkning af hestebønner, dels gennem en række dyrkningsforsøg og dels gennem de mange marker, som efterhånden dyrkes med hestebønner i Danmark- ca. 10.000 ha i 2016.

De mange værdifulde forsøgsresultater og erfaringer er med til at øge dyrkningssikkerheden. For eksempel har de seneste to års forsøg vist, at det er meget vigtigt at følge afgrødens angreb af bladsvampe. En målrettet bekæmpelse af bladsvampe er en af de faktorer, som har hævet udbyttet mest i den meget udbredte sort Fuego. I forsøg med kraftige angreb er der opnået merudbytter på 10–20 hkg/ha.

Foto 1: Fra Aabenraa den 8. august 2016. Her ses hestebønner med og uden bekæmpelse af bladsvampe. Udbyttet i de behandlede planter til venstre var 76 hkg/ha, mens udbyttet i de ubehandlede til højre var 59 hkg/ha.